

ՄԵԼԿ

Տարեկան դիմել 10 րուբլ, կէս տարւանը 6 րուբլ:
Առանձին համարները 7 կոպէկով:

Թիֆլիսում գրուում են միմիայն խմբագրատան մէջ:

Մեր հասցեն. Тифлисъ. Редакция «Мшакъ».
կամ Tiflis. Rédaction «Mschak».

Խմբագրութիւնը բաց է առաւօտեան 10—2 ժամ
(Բացի կիրակի և տօն օրերէն):

Յայտարարութիւն ընդունուում է ամեն շաբաթով:

Յայտարարութիւնները համար վճարում են
Իւրաքանչիւր բառին 2 կոպէկ:

ԲՈՂԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

ՆԵՐՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ. Նամակ Ալէքսանդրապոլից. Նամակ Երևանից. Նամակ Թեւազից. Ներքին լուրեր. — ԱՐՏԱՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ. Լորդ Սալեբրիի ձառը. — ՀՈՒԱԳԻՆԵՐ. — ԲՕՐՍԱ. — ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ. — ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ. Հայ աղագրութեան խնդիրը.

ՆԵՐՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ՆԱՍԱԿ ԱԼԵՔՍԱՆԴՐՈՊՈԼԻՑ

Օգոստոսի 4-ին

Ալէքսանդրապոլ քաղաքի մօտ 30.000-ից բաղկացած ժողովուրդը մինչև այժմ չունի տղայաց համար մի միջնակարգ ուսումնարան: Սրա հետեւանքն այն է, որ մեր մատաղ սերունդը այն հասակում, երբ նա կարօտ է ծնողների խնամատարութեան, երբ նա պէտք է սկսէ դիտակցութեամբ բարոյական սերտ կապեր հաստատել իր ընտանիքի հետ, նրա ուրախութեանը և հոգսերին մասնակից լինել, նրա կենսական ապրել և երբ հիմք պէտք է դրվի նրա մէջ ամբողջ կենսական իր ընտանիքի, իր համայնքի անդամ ճանաչել իրան, նա հեռանում է իր շրջանից, իր ծննդավայրից: Մեր քաղաքից դուրս կրթվող մատաղ սերունդը դեռ վարձուք ընկնում է իրան օտար ընտանիքի կամ մարդկանց ձեռքը, քիչ թէ շատ՝ նրա սիրտը օտարանում է մեզանից, նա մեզ չէ կարօտում. ընդմիջող կտրվում է այն կնիքը, որ կապում էր նրան իր ընտանիքի, իր շրջանի, իր ծննդատեղի հետ: Եւ այսպէս մեր որդիքը, քիչ բացառութեամբ, մեծանում են մեզանից հեռու, ֆիզիկական, յաճախ ևս բարոյական անապոյ պայմանների տակ:

Աւելորդ է յիշել այն երիտասարդներին, որոնք դեռ թարմ հասակում, հեռացած լինելով մեր քաղաքից, անտուրք կլինային ազդեցութեան տակ, վատ կերակրվելուց, այս կամ այն շրջանից օրինակ վերցնելով, կորցնում են իրանց առողջութիւնը, ուսման հետ ի միասին բերում են հեռւոյ կատարը, բարակացաւ, երբեմն դառնում կից թուղթ խաղալու մասնագիտութիւնը և այլն: Բայց նրանք, ոչ պակաս նշանակութիւն ունի մեր այն դրամական կորուստը, որ

ծնողները ծախսում են քաղաքիցս դուրս իրանց որդիներին վրա և որը, եթէ հաշուել լինէինք, մի նշանաւոր գումար կը կազմէր, դոնէ աւելի նշանաւոր, քան այն գումարը, որը մենք վճարելու կը լինենք քաղաքի մէջ մի միջնակարգ ուսումնարան ունենալու համար: Միջնակարգ ուսումնարան բանալու հարցը ես չեմ յարուցանում. ինձանից շատ առաջ այդ հարցը դրել են ուրիշները, շատ են աշխատել նրանք և համարեա իրադրութեան կէտին են հասցրել, բայց ա՞յնու ամենայնիւ, գործը այս կամ այն պատճառով մնացել է դեռ անկատար:

Այժմ, երբ Բարձրագոյն հաստատած նոր կանոնները թոյլ են տալի ընդհանուր ուսումնարան բանալ մեր քաղաքի նման տեղերում, մեզ մընում է՝ ձեռք ձեռքի տուած աշխատել իրադրութեան այդ, իմ կարծիքով, մեր քաղաքի համար ամենամանրագիշտ կարիքը: Եթէ ոչ, մենք կը մատնենք օրից օր աւելի բաղմամբ աղաներ օտարութեան հետ կից փնտաւար պայմաններին և մեզ իբրև նախատիք մեր անտարբերութեան, կը ներկայանան մեր որդիքը, թէպէտ ուսումնաւարտ, թէպէտ գիտութեան մեծ պաշարով վերադարձած, բայց նիհար, սակաւարժեք, վատառողջ, կիսակենդան մի սերունդ, և վերջապէս քանիսը մեր հասարակ դասակարգի որդիներն են ընդհանուր են աւելի բարձր ուսումն ստանալու, քաղաքի օգտակար դառնալու, մինչդեռ հիմա՝ կիսակրթ մեծամորտներ են. բայց ինչ հնար ունեն ստանալու այդ ցանկալի ուսումը, միթէ կարող են նրանք տարեկան երեք—չորս հարիւր ռուբլի ծախել օտար քաղաքում ապրելու համար: Ուրեմն տալով պակաս քան այն գումարը, որը հիմա դուրս է դնում մեր քաղաքից, մենք կը տանք ուսման կանոնաւոր պատրաստութիւն ոչ թէ 20—30, այլ առնուազն 200—300 երեխաներին, կը խնայենք ոչ միայն դրամ, այլ և մեր մատաղ սերնդի առողջութիւնը, որ աւելի թանկ է մեզ, կարճ միջոցում կը բարձրացնենք, կը դարձնենք մեր ժողովուրդի մասաւոր հօրեղծներ: Այսպիսի մի ազնիւ գործին, աներկայ եմ, կը համակրէ մեր բարեմիտ և իրօք ուսումնասիր ժողովուրդը և կիրառործէ:

Կ. Ա.

ՆԱՍԱԿ ԵՐԵՎԱՆԻՑ

Օգոստոսի 3-ին

Երևանը այժմ պարծենում է իր թեմական դպրանոցով, որովհետև այն դպրոցը, որ երկու տարի առաջ նոր էր բացել չորրորդ դասարան, յանկարծ երկու տարուց յետոյ ունեցաւ վեցերորդ դասարան, այն ինչ մեր միւս թեմական դպրոցները, բացի Ներսիսեանից, դեռ ևս չունեն վեցերորդ դասարան, և այդ չնայելով, որ նոյն ուսումնարանի տեսուչ պ. Արթուրով Յովհաննիսեանցի, և իրաւ, պ. Յովհաննիսեանցն էր, որ կարողացաւ թեմական դպրանոցին համապատասխան դասարաններ բաց անել, դպրոցի բոլոր դռներին կանոնաւոր հաշուէջներով և աշակերտների միմեանց վերաբերմամբ ունեցած յարաբերութիւնները մէջ, թէ առաջիններին և թէ վերջիններին ճանաչեցնելով իրանց պարտքը և իրաւունքը, աշակերտներին սովորեցնել ինքնուրոյն կերպով մտածել, գիտակցաբար սովորել և այլն: Օրինակելի էր նրա տեսչական ամբողջ գործունէութիւնը. նրա ժամանակով ուսուցչական խմբի մէջ չը պատահէր ոչ մի տարածաշրտութիւն և արդիւն, որ բացառութիւն է կազմում համարեա մեր բոլոր ուսումնարանների վարչութեանց մէջ, ինչպէս որ թղթակցութիւններից ենք իմանում: Եւ հենց այդ խաղաղ դրութեամբ էր, որ կարողացաւ այդ բոլոր անել և իր բոլոր ձեռնարկութիւնները աշխուրհեմ վերջացնել: Բացի այս բոլորը պ. Յովհաննիսեանց ունէր մեր ուսումնարաններին օգտաբեր բազմաթիւ ծրագիրներ, օր. ուսուցչների վարձերը բաժանել իրանց վերցրած առարկաների և դասերի համաձայն, որով մեծ յարմարութիւն կը տրվէր ուսուցչներին ուսնելու նշանակելուն, և եթէ այդ ծրագիրները իրագործվէին, դա շատ կը նպաստէր մեր ուսումնարանական գործին: Այդ ծրագիրները աշխուրհեմ պատկերով համար պ. Յովհաննիսեանց ոչ մի միջոց չէր խնայում, բայց ցաւալի է, որ արդիւնաւոր համաձայնեցնել թոյլ չը տուէրին նրան իրագործելու իր ծրագիրները: Մի անձնաւորութեան ձայնը խեղճեց բազմաթիւ և մի և նոյն ժամանակ մեծ ձայն ունեցող անձանց ձայների մէջ. ինչ անէր, նրան լսող չը կարէ Եւ ինչ եղաւ դրա հետեանքը, այն որ պ. Յովհաննիսեանց հրաժարվեց իր պաշտ

տօնից, որովհետև իր առաջարկութիւնները արձագանք չը գտան հոգաբարձութեան մէջ: Հոգաբարձութիւնը պէտք է աչքի առաջ ունենար, որ եթէ երկու տարի մնալով նա այդքան բարեկարգեց ուսումնարանը և նրա բոլոր ձեռնարկութիւնները միշտ նպաստաւոր էին ուսումնարանին և աշխուրհեմ վերջացնել էին պատկերով, պիտի էր ոչ միայն իրան տեսչին, այլ և նոյն հոգաբարձութեանը, ուրեմն և նրա բոլոր առաջարկութիւնները չէին կարող վնասակար լինել ուսումնարանին: Ինչ և իցէ, բանը բանից անցել է. այժմ մնում է մեր հոգաբարձութեանը, որքան կարելի է կանոնաւոր ուսուցչական խումբ կազմել, պակասորդ ուսուցչներին փոխարին հրաւիրել հասկացող և բանիմաց անձնաւորութիւններ, որոնք արժանի լինեն թեմական դպրանոցի ուսուցչի անունը կրելու, և ոչ թէ թերուս երիտասարդներ, որոնք պատիւ չեն կարող բերել թեմական դպրանոցի անունը:

Պ. Յովհաննիսեանցի ամբողջ երկու տարվայ տեսչական գործունէութիւնից և տուած արդիւնքից մենք կարող ենք հետեցնել, թէ որքան նշանակութիւն ունի մի հասկացող անձնաւորութեան տեսչութիւնը ուսումնարանին թէ վարչական, թէ անտեսական մասի և թէ աշակերտների բարոյական ու մտաւոր կենսի դարգացման նկատմամբ: Իւրաքանչիւր գործ պէտք է ունենայ մի կառավարչի ձեռքը, որի միջոցով միայն կարող է գործը դուրս գալ: Ահա այդ վարչի ձեռքը մեր ուսումնարանի համար տեսուչն է, որը փորձով էլ տեսնում ենք:

Երբ մի անձնաւորութեան, մի տեսչի բարեխիղճ և արդար կառավարութիւնը, այդքան նշանակութիւն ունի մի ամբողջ ուսումնարանի գործունէութեան համար, երբ անհամեմատ նպաստաւոր է աշակերտներին, մեր ապագայ գործիչների, մտաւոր ու բարոյական կենսի և երբ նրա կառավարութեամբ պարծենում է մի ուսումնարան, հոգաբարձութիւնը և վերջապէս մի ամբողջ քաղաք, հետեւապէս ցանկալի է, որ հոգաբարձութիւնը օր առաջ աշխատէ, որքան կարելի է, առաջնիկալ ուսումնական տարվայ համար հրաւիրել այնպիսի մէկ տեսուչ, որ կարողանայ արժանաւոր յաջող լինել իր նախորդին և նրա կիսատ թողած բարեկարգութիւնները, կարելին չափ, շարունակել, որով միայն կը կարողանայ արդարացնել Երևանի ամբողջ հասարակութեան նրա վրա ունեցած յօշոր: Ցանկանում ենք հոգա

ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ

ՀԱՅ ԱԶԳԱՅԻՆՈՒԹԵԱՆ ԽՆԴԻՐԸ

Մինչև այժմ առաջարկած միջոցները կարծես առաջարկողներին բարի կրէի արդասիքն են եղած: Մէկը (Ինչպէս պրօֆ. Խաչատրեանցը) փափագելով գործի շտապով իրագործման, յանձնում է նրան «մանաւանդ զաւատական ուսուցչների ուղարկութեանը» կամ հոգորականութեանը: Միւսը ցանկալով հենց սկզբից գործին խիստ գիտնական ընթացք տալ, պահանջում է առանձին մասնագետներ, որոնք կը կրթվէին համապատասխան վարժանոցներում (որպիսին է հնաբանական ճեմարանը Պետերբուրգում) կամ արտասահմանի համալսարաններում և աշխատանոցներում («Արաբ» էջ 156):

Այս երկու առաջարկութիւնների առաջ դրածուր է տատանվել: Երկրորդ առաջարկութիւնը իսկական գիտնականի միջոց է, որը կամենում է մտցնել հայերին մէջ եւրոպական տարրերով մըշակված հետազոտութիւնների մեթոդները և իսկապէս գործը կատարելութեան հասցնել: Միւսը խորին յարգանքով ենք վերաբերվում այս առաջարկութեան, բայց գործնական տեսակէտից մենք

չենք ընդունում նրան. հեռու ապագայում միայն կարելի կը լինի մեզ այդպիսի մասնագետներ գտնել մարդագիտութեան ամեն ճիշդի համար, մինչդեռ նոյն իսկ Եւրոպայում այդպիսիները տակաւին շատ սակաւ են: Բացի դրանից այսպիսի ընդարձակ հետազոտութիւններ Եւրոպայում սկսված են մասնաւոր ինքնակառուցութիւններում: Մի քանիսն աշխատել են երկրի զանազան անկիւններում, այդ աշխատողները հետեցնել են գտել, որոնց թիւը կամաց-կամաց աճել է և նորա միասնալով միմեանց հետ, կազմել են գիտնական մարմիններ: Այսպէս էլ մեր մէջ պիտի լինի անշուշտ Ուսման առաջարկում են նախ քան գործն սկսել, մի մասնաւոր կազմել, որը ծրագրի մշակել, ներկայանալ միջոցների հայրենիքը, մի մասնաւոր պատրաստել և այլն: Մենք ցանկալով պիտի ասենք, որ հայերի մէջ այդպիսի մարմին երբեք չի կազմվել, կամ եթէ կազմվել էլ դարձեալ կը լուծվի շուտով:

Պ. Խաչատրեանցի առաջարկութիւնը աւելի գործնական և աւելի նպատակայարմար է. երկու ուսումնասիրութիւնը յանձնել ուսուցչներին և առհասարակ ուսում առած անձերին, համալսարանականներին: Այստեղ աշխատող ինքն լաւ կը տեսնի թէ ինչ կարող է անել և ինչը նրա գլխից բարձր է: Թող չերկնեն այն անձնութիւնները, որոնք անշուշտ տեղի կունենան լոյս ընծայված դեղմանների մէջ, թէ և նորա հենց մասնագետների գրչի տակից դուրս գային, և

սա բաղմամբ պատճառներ ունի: Ահա ինչ է ասում Ֆրանսիացի յայտնի մարդաբան Լանդոն. «Այս ուսումնասիրութիւնը (մարդաբանութիւնը) այնքան բարդ և ընդարձակ է, որ իրաւունք է տալիս մինչև անգամ անձիւք փորձել անել նրան հասնելու համար: Մեր (Ֆրանսիական) անտրոպոլոգիայի, ինչպէս ամեն մի նոր կազմակերպվող գիտութեան մէջ, առաջին փորձերի անբաւարար դրութիւնը, նոցա սխալները, թերութիւնները օրից օր կանհետանան ապագայ գիտնականների լրագոյն աշխատութիւնների մէջ»:

Այսպէս մենք բոլորովին թեքվում ենք դէպի պ. Խաչատրեանցի առաջարկութեան կողմը: Յաւանական է, որ ինքնուսումնասիրութեան խնդիր յարուցողը մեզ մանրամասն չէ բացատրում իր առաջարկած միջոցը և մենք չը գիտենք թէ ազգաբանութեան զբ մասն է յանձնում ուսուցչներին, որը համալսարանականներին, որոնք ի հարկէ, որ և է մասնագիտութիւն ուսում են: Այս բացատրութիւնները, իրաւ է, շատ անապահովեցնում և շատ մութ ու թերի կերպով աշխատում է տալ մեզ («Արաբ» խմբագրական յօդուածը):

Մենք համոզված ենք, որ մեր մէջ ուսուցչները և քահանաները ոչ միայն շատ օգտակար կարող են լինել գործին, այլ և որոշեալ շրջաններում են նորա միակ գործիչներն են հանդիսանում: Եւ միմեանք և Պալեր պատրիարքարանի իրաւասութեան ներքոյ գրված են մեր լուսաւորչական

բոլոր եկեղեցիները, որոնք (եթէ խղճմտեալ վարէին գործը) բաւական ճիշդ տեղեկութիւններ կարող էին տալ մեզ հայ ժողովրդագրութեան մասին (դէմոգրաֆիա). եթէ ճշգրտեալ նշանակվէին եկեղեցական մատենաներում միլիոնները, պատկերներ, մասը, դանազան մանրամասնութիւններով, մենք բաւական ընդարձակ ժողովրդագրական տեղեկութիւններ կունենայինք հայ ընտանիքեան մասին:

Իւրաքանչիւր եկեղեցու մէջ երեք մատենա պիտի գտնվի. մկրտութիւն, պսակ, մահ: Այս զրգերի երկու դրացի էջերը միասին բաժանված կը լինեն սիւնակների (СТОЛЦЫ), որոնց գլխին տպագրված կը լինեն զանազան հարցեր: Այս հարցերին քահանան միլիոններ, ամուսնութեան և թաղման արարողութիւններից առաջ մանրամասն կը պատասխանէ:

Մի օրինակ կը պարզէ մեր միտքը վերջինք, օրինակի համար, «Պսակ» մատենա, որի էջերը բաժանված են աղիւսակների հետեւալ վերնագրերով:

Փեսայ, անուն, հօր անուն (կենդանի է, կամ երբ մեռած), մօր անուն (կենդանի, կամ երբ մեռած), ազգանուն, հասակ, ծննդեան տեղին, որտեղ է ուսել, կամ անդադար, առաջին թէ երկրորդ ամուսնութիւն, ռնի զաւակներ և այլն: Երանք նման հարցեր:

Մի և նոյն տեղեկութիւնները հարսի վերաբերութիւնով:

բարձրագույն անդամներն առաջին ընտրություններին մեջ:

Ա.

ՆԱԽԱԿ ԹԵՂԱՆԻՑ

Օգոստոսի 6-ին

Անցեալ տարի ես ձեռք գրել էի մի չափազանց անթոյրտութեան մասին Հարանցոյն ունեցաւ մի տղայ, իսկ փեսացոյն պատկանեցաւ ուրիշ ազգական հետ Թէն Նրանց մէջ ոչինչ ազգականութիւն չը կար, բայց ողորմելի աղկան բարոյապէս սպանեցին: Ինչ պիտի լինի նրա վերջը:— Դժուար չէ գուշակել: Չքառորդներ համար այսպիսի բացառութիւններ կան, բայց ինչ կատարէր որ մի քահանայի ձեռքով կատարուէր եւ այսպիսի չափ պատկանէր, որոնց մասին չէինք կարող անգամ երազել: Շատ օրինակներ կ'ընէր. երկու մարդ ունենում են երկու քոյրերի աղջիկներ, հետեւապէս դրանք լինում են քահանայներ, երկուսի ամուսիններն էլ վախճանվում են և դրանք այժմ երկրորդ անգամ դառնում են քահանայներ: Կատարելով երկու քոյրերին հետ, որոնք նախկին ամուսիններն հետ մօտիկ ազգականներ են: Նրանք, հետեւից դժուար լինելով այդպիսի չափ պատկանելի հրամանները ստանալ, այդ քահանան ամեն տարի բերում է մի քանի մօտիկ չափաների հրամաններ: Անցեալ տարի այդ քահանան հետագային էր իր եղբորը, որ մի երկուստարդ պատկանելից ստանալ խոստացած ժամը: Փողը ստացելէս և հրամանն էլ բերելէս: Ունենալով այդ ի նկատի, մենք դիմում ենք մամուլին, սխտեմբար ցուցակագրելով բոլոր չափաների ճիշդագրութիւնը: Եւ այդ խոստանում են կատարել:

Թելալի շուկան և փողոցները նոր կերպարանք են ստացել: Նորոգվում են բոլոր խանութները և տները: Թելալի մինչև թիանէթ պատրաստ է մի հիսնալի և լայն խնուղի: Թիֆլիսից մինչև թիանէթ անցկացած է հեռագրական թելը: Միւս ամսից Թելալում երկի ամեն օր փօստը կը ստացվի Գոմբորի տրակտով: Այստեղ այժմ կանգնել է Գալիս: Ամեն օր Գալիս են նոր հիւրերը: Բազմաթիւ երկիրայինները անոց գցելու տեղ չը կայ: Ֆայտոսները այնպէս շատացել են, որ կարծես Թիֆլիսի բերձայի վրա են:

Կախելի հացի հոնձը վերջացաւ, մնացել է եղիպտոցները: Այդինքն ամեն տեղ էլ փչացած են թոյ և միլիոն հիւանդութիւններից: Գինին շատ թանկացաւ և այն էլ չէ ճարվում: Գինեւանդները չըբնում են գիւղէ գիւղ և նախապէս առհասարակ բաժանում: Գիւղացիք ողորմ են իրանց դրութիւնը: Սովորած մարդիկ ինչպէս պիտի դիմանան: Այս էր պակաս չքաւոր դասակարգին:

Անցեալ ամսի սկիզբներում տեղի ժամանեց ուսուցիչ եղբայր Պալադի: Գործակալի կարգադրութեամբ երկու օր բոլոր հայոց եկեղեցիների զանգակները զօղանում էին: Վերջապէս էկզար-

լը եկաւ հայոց մայր եկեղեցին և ժողովրդին բաժանեց փողովի խաչեր: Եկզարը այն կարծիքը յայտնեց, որ օրթոդոքս և հայոց եկեղեցիների մէջ ոչինչ զանազանութիւն չը կայ, բացի նրանից որ հայոց եկեղեցին, իբր թէ խաչկալ չունի: Գործակալը համաձայնեցաւ էկզարի հետ: Այնուհետեւ էկզարը դիմեց հայոց օրթոդոքսական դպրոցի առաջին դաստան աւագ բաժանման աշակերտներին, խնդրելով մի քանի աղօթք ասել հայերէն լեզուով, որոնք, ի դարձում խոսեն բարոյութեան, ոչ մի աղօթք չը գիտէին, բացի «Հայր մերից»: Ինչ և իցէ նորին սրբադիւնութիւնը լաւ տրամադրութեամբ մեկնեցաւ հայոց եկեղեցոց:

Թ.

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԳԱՆՁԱԿԻՑ մեզ գրում են: «Ամառ ժամանակ տիրում է ջրի պակասութիւնը Գանձակում: Հարուստները շրջից փախչելով, գնում են ամառանոցներ: Հայր-քենու կամ Միխայիլովա, իսկ չունեւոր դասակարգը կամ պէտք է տանի շրջը և ջրի պակասութիւնը, կամ պէտք է իր կարողութիւնից վեր ծախսեր անէ և նոյնպէս գնայ ամառանոցները: Խմելու ջուրը անցկացնելու հարցը նորից կենդանացաւ Գանձակում: Վաղուց է արդէն գանձակեցի Ա. Ս. մարման քաղաքում էր ջրի համար 500 ռուբլի, այնուհետեւ քաղաքում ջուրը անցկացնելու նպատակով հանգանակվեցաւ արդէն 20 հազար ռուբլի, բայց չը կան մեզանում գործը դուրս բերող մարդիկ»:

Մեզ գրում են ԳԱՆՁԱԿԻՑ, որ այդ քաղաքում սաստիկ չոքեր են տիրում, առևտուրն էլ կատարելապէս ընկած է Գանձակում: Այլ և այլ վարչութիւնները ամառանոցներ են հեռացել և քաղաքը անխնամ թողնված է:

Ստացանք Շվեյցարիայի Յիւրիի քաղաքից մի բրօշուր հետեւեալ վերնագրով. «Premier grand bureau international de traduction». Այդ առաջին միջազգային թարգմանական գրասենեակը հիմնել է և ղեկավարում է Յիւրիստ Դոկտոր Այլլը իր աշխատակիցներով: Գրասենեակը հիմնված է եղել 1885 թվին լեզուների մի նոց չըբանի համար, իսկ այժմ ընդարձակելով իր գործունէութիւնը, թարգմանութիւններ է անում 20 լեզուներով: Այդ քսան լեզուների թւումն է և հայերէնը: Ինչպէս երևում է բրօշուրի մէջ տրված հայերէն յայտարարութիւնից, գրասենեակը հնչողութեամբ և բարեխղճաբար կատարում է մասնագէտ երկրացիների ձեռքով թարգմանութիւններ: մասնաւոր նամակների, առևտրական նամակագրութիւնների, շրջաբերականների, սպորանքների ցուցակների, պրէսկուրանտների, վրայակալանքների, մեծ և փոքր և ամեն մի բովանդակութեան բրօշուրների, մասնաւոր գիտական և արհեստի բոլոր ձևերին վերաբերեալ ամ-

բողջ աշխատութիւններ: Մասնագիտական աշխատութիւնների համար հրաւիրված են բերթոյում տեխնիկական հիմնաւոր կրթութիւն ունեցող թարգմանիչներ և հետեւապէս ամենադժուար աշխատանքներն էլ կը կատարվեն ամենալին կատարելութեամբ: Բացի դրանից ամեն թարգմանութեան ստորգ լինելը երաշխաւորվում է: Թարգմաններու վարձատրութիւնը կարելին չափ է ժամ կը լինի. մեծ և կրկնակի պատուէրների համար նշանաւոր գիշումն կանխի: Թարգմանած նիւթերի բովանդակութիւնը գաղտնի կը պահվի: Ուրախութեամբ ողջունում ենք դոկտոր Այլլիչի հաստատութիւնը և համոզված ենք, որ այդ գրասենեակը կարող է մեծ գործ կատարել և մեծ օգուտ բերել:

ԴՆԲԻՆՆԻՑ, օգոստոսի 10-ից մեզ գրում են: «Այս օրերս ծովում խեղդեցաւ մի պարսիկ, որի դիակը ահա երկու օր է չեն գտել»:

Մեզ գրում են ԴՈՒԲԱՅԻՑ հետեւալը: «Նրէլ, օգոստոսի 9-ին, գիշերով, ժամի 11-ին, Ղուբա-յում բարձրացաւ չը տեսնված ութով հիւսիսային քամին: Այնպիսի սաստիկ էր քամին, որ մի քանի տոնելում չինարինք և այլ ծառերը արմատից հանեց, կտորեց: Այգիներումն էլ պտուղ չէ մը: Նացել ծառերի վրա, բոլորն էլ թափվել են: Կալերում դարձան և խոտը քամին տարաւ: Վնասը մեծ է և յայտնի չէ աս. այժմ նրա չափը»:

ԵՐԵՎԱՆԻՑ մեզ գրում են, որ այժմ ցորենը ծախվում է այդ քաղաքում 24—26 ռուբլիով: Ուրովհետեւ կողմնակի տեղերից ցորեն դուրս տանող շատ կայ, այդ պատճառով ցորենի գինը չէ իջնում: Շուտով ամեն տեղ դուրս կը գայ նոր ցորենը և այդ պատճառով սպասում ենք ցորենի ծախանալուն: Թիանէթ հացի լիտրը երևանում այժմ ծախվում է 28 կոպէկով, իսկ ոչխարի մի ֆունտը 6 կոպէկով:

Մեզ գրում են, որ երևանի թեմական դպրոցում մի տեղացի երիտասարդ ուսուցչի պաշտօն է ստացել: Այդ երիտասարդը չը կարողանալով արարածան վկայական ստանալ երևանի գիմնազիայից, այդտեղից արձակվել է: Մեր թղթակիցը հարցնում է. ինչ աչքով պէտք է նայեմք մեր թեմական դպրոցի և նրա վարչութեան վրա, երբ գիմնազիայից արձակված և ուսուցչութեան համար անպատրաստ մի երիտասարդ ուսուցչի պաշտօն է ստանում հայոց թեմական դպրոցում:

Ստացանք Ռուսաստանի մկրտութեան 900-ամյայ յօբելանսի առիթով հրատարակված գրքից «Историческое описание начала Руси и ее крещенія» վերնագրով: Այդ գրքից, որ արժէ 35 կոպէկ, պարունակում է իր մէջ Ռուսաստանի կարճագուստ պատմութիւնը, ուսուցիչ թագաւորների բոլոր պատկերները, յօբելանսի առիթով Պօբլինի հեղինակած օրհներգը և Ս. Վլադիմիրի

պատկերը: Գրքից, առհասարակ, ամփոփ տեղեկութիւն է տալիս քրիստոնէութեան մասին Ռուսաստանում:

Ստացանք պ. Մուրիէի ֆրանսերէն լեզուով թարգմանած իշխան Սուլիան Բարաթովի «Վերաց պատմութիւնը»: Գրքը, որը բաղկացած է 120 երեսից և տպված է Թիֆլիսում, Մեխրովի տպարանում, ներկայ 1888 թվին, կրում է հետեւեալ վերնագիրը «Histoire de Géorgie» և ամփոփում է Վրաստանի պատմութեան հնագոյն ժամանակամիջոցը, մինչև այդ երկրի քրիստոնէութեան ընդունելը: Աւելորդ ենք համարում ասել թէ որքան գեղեցիկ ֆրանսերէն լեզուով է թարգմանված գրքը. պ. Մուրիէի գեղեցիկ ոճը արդէն յայտնի է իր բոլոր նախընթաց գրուածներէր: Գրքի տպւել և թրուվելը շատ լաւ են:

Նորից յիշեցնում ենք մեր թէ Թիֆլիսի և թէ գաւառների բաժանորդներին, որ ժամանակ է արդէն ուղարկել խմբագրութեանը «Մշակի» բաժանորդագրինը:

«МОСК. ВѢД.» լրագրին Պետերբուրցի հեռագրում են հետեւեալը: «Վանանց բարձրագոյն կուրսերի փոխակերպութեան նախագիծը վերջնականապէս մշակված է և կարճ ժամանակից յետոյ կառաջարկվի պետական խորհրդին: Նախագիծը համաձայն, բարձրագոյն կուրսերը մասնակալբանական իւրաքանչեւ դպրոցների բնաւորութիւն պէտք է ունենան, որոնք կը պատրաստեն դաստիարակչական և ուսուցչական նըրանց, որոնք աւարտել են իրանց ուսումը գիմնազիաներում և որոնք ցանկանում են մասնկալբանական գործունէութեանը նուիրվել: Կանանց կուրսերի բացումը կը կայանայ 1889 թվին»:

«Արձագանք» շաբաթաթիւթը հաղորդում է, որ Նարեկի-շահը շնորհել է ամենայն հայոց կաթողիկոսին իր պատկերը աղամաններով դարձրելով: Ինչպէս յայտնի է, սա պարսկական բարձրագոյն շքանշան է, հանդուցեալ Գեորգ կաթողիկոսը ունի միմիայն Շիրիստրուդ պատանշանի առաջին աստիճանը: Յիշեալ շքանշանը շահի հրովարտակով հանդերձ յանձնված է շնորհակատանի Գրիգորիս եպիսկոպոսին նորին վեհափառութեանը մատուցանելու:

Նոյն շաբաթաթիւթի մէջ կարդում ենք. «Սըրանից մի ամիս առաջ Թիֆլիսում դառնում էր Կ. Պօլսի յայտնի դրական գործիչ և Բերլինի վեհաժողովի ժամանակի խորհրդակցի թարգման պ. Միսա Չերազ, որը երեք օր այստեղ մնալով, դնաց էլջմիածին Պ. Չերազ, ինչպէս ինքն պատմեց մեզ, օգտվելով ամառային արձա-կուրսերից (պ. Չերազը այժմ Կ. Պօլսի կենտրոնական ուսումնարանի տեսչի պաշտօնն է կատարում), վճռել էր այս տարի ճանապարհորդութիւն անել Հայաստանի մի քանի կողմերում էլ:

տարբերվում է միւս դասաւանդում բնակվող հայերի կեանքից:

Մեզ թւում է, որ հայագրութեան այս մասը ամենադժուարն է իրագործելու և այս շրջանում պիտի անխտիր հաւաքվեն ամեն արդէն լոյս տեսած կամ լոյս տեսանելի տեղեկութիւնները: Այս ցիրոցան տեղեկութիւնները մի օր մի հմուտ գիտնականի ձեռքում կը մտնելին անձնորոշութեանից և մի անպատեղի աղբիւր կը լինեն ազգագրութեան համար:

Յիշած եկեղեցական մատենաները և առհասարակ բոլոր զօլումներները պիտի յանձնվին գիտնականներից բաղկացած մի յանձնախմբի, որը կը կարգէ մի ազգաբազմական բաւարարող և հետազոտելու համար: Բիւրօի աշխատութիւնը կը կամաց կը մշակվին մէթօքներ, կը հետաքրքրվին հասարակութիւնը, «սիրողներ» թիւը կը բազմանայ: Վերջապէս կարելի կը լինի ժողովներ կազմել այս ինչ կամ այն ինչ հայաբնակ տեղերում և այսպէս զարկ տալ գործին, գիմնելով մամուլի աշխատութեանը:

Ցանկալի է, որ մեր մամուլի մէջ այս կարևոր խնդրը չը քննէ և մանրամասնաբար քննվէր, աւելի պարզելով նրա իրագործման միջոցները:

Լսում ենք, որ դիտաւորութիւն կայ հրատարակութիւնների ձեռնարկել հայ ազգագրութեան խնդրին նուիրած: Ցանկանում ենք աշխատութեանը Յիշելը:

Կաթողիկ և բողոքական հոգևոր կառավարութիւնները կարող են մի և նոյն անել իրանց եկեղեցականների միջոցով: Բացի եկեղեցիներից, մեր հոգևոր կառավարութեան հսկողութեան ներքոյ դրված են և հոգևոր դպրոցները և ուրեմն նա կարող է մեզ ճիշդ տեղեկութիւններ տալ աշակերտների թիւի, նրանց հասակի, ուսման տեղորոշութիւնը մինչև աւարտելը և որքան միջոց է ուսանում աշակերտը տարւոյ մէջ, և սրա նման մանրամասնութիւններ: Միացեալ ընկերութիւնը, մեր կարծիքով աւելի յարմար միջոցներ ունի իր ձեռքում թիւրքաց Հայաստանի հայ դպրոցների վերաբերութեամբ:

Միանով չէ սահմանափակվում վարժապետների և քահանաների գործունէութիւնը: Պ. Խալաթեանցի առաջարկած հարցերի շարքում իրաւապէս մեծ տեղ են ընդունում ժողովրդի մէջ կենդանի մնացած աւանդութիւնների, ծէսերի, անպաշտութիւնների և այլ հաւատմունքների վերաբերեալ հարցերը, որոնց պատասխանը մեծ կշիռ ունի ազգագրութեանը աչքում: Այս ասպարիզում կարող են գործել, ի հարկէ, միայն այնպիսի անձինք, որոնք շատ մօտ ծանօթ են մի յայտնի գաւառի ներքին կեանքի, այդ երկրի պատմութեան, նրա բնակիչների հաւատմունքների հետ և այլն: Մի խօսքով. Եւրօպայում կրթված, թէև շատ հմուտ մի գիտնական անկարող կը լինի, հաւաստի ենք, օգուտէն լինել ազգագրութեան այս մասի ուսումնասիրութեան մէջ: Այն ինչ այս երկրի ըն-

նիւր (որը կը լինի ուսուցչի կամ քահանայ կամ մի այլ ունի) կարող կը լինի մեզ տալ հեքիաթներ, առակներ, առածներ, աւանդութիւններ, այլ և այլ անպաշտական ծիսակատարութիւններ և այլն: Այդ կը լինի մի անշուշտ ժողովածու, գրված այն պարզ ոգով, որով աւանդվում է երկրի մէջ, իսկ յետոյ կը մանի մասնագէտ յանձնաժողովի բովարանը, որտեղ կը մշակվի գիտնականապէս:

Յայտնի է, որ եւրօպական ազգագիրները մեծ հաւատ չեն ընծայում այն տեղեկութիւններին, որոնք ստացվում են հոգևորականութեան ձեռքից: Վասն որոյ դրուութեան համար աւելի լաւ է լսել հոգևորականութիւնից ժողովրդի անպաշտութիւնների և աւանդութիւնների վրա հետազոտութեան իրաւունքը երկնելով, որ մի գուցէ ամեն քահանայ մեղեմայաբար աղաւաղէր իր նկարագրութեան մէջ ժողովրդական այն ծէսերը, որոնք մնացած են, իբրև արդասիք ժողովրդի կը ռապաշտական շրջանից, կամ որոնք ծնվել են մասնագիտական ազգագրութեան ներքոյ:

Այստեղ ահա մենք հանդիպում ենք մի ահագին դժուարութեան—որոշել հայի արտաքին և ներքին կեանքի մէջ, թէ ինչն է պատկանում հային ինչպէս մի ցեղի և ինչն է նրա կեանքի մէջ փոխված կամ նոր ծնած օտար տարրերի ազդեցութեան ներքոյ: Դժուար է, ի հարկէ, գտնել մի այլ ազգութիւն, որը այնքան միմեանցից տարբեր ազգագրութիւնների նկատմամբ լի-

յին առողջապահական ցուցանիշներում ամենա-
պարտաւոր պարզեցում—պատուաւոր դիպլոմ չնորմա-
է հակաանիւթի հարող ուսու Բորտնիկին՝ ա-
ռողջապահական թանաքաւոր պատրաստած նրա
զանազանքի և պարզութեան համար:
Վ.Ի.Ն.ՆԱ. 14 օգոստոսի Հեղինակաւոր աղ-
բիւնները հաղորդում են, որ կոմս Կալոսի
կրտսերի հետ երէկվայ հանդիպումը բացառապէս
քաղաքավարութեան մի նշան էր, որովհետեւ պ.
Կրտսերը, ստիպւած լինելով շտապով խտաւա փ-
րազանաւոր, չը կարողացաւ կոմս Կալոսիին այցե-
լել Վիեննայում: Ապա հաստատում են, որ մի-
նիստները հանդիպումը Աւստրո-Ռուսական և
Իտալական մէջ եղած բարեկամական յարաբե-
րութիւնները ամրապնդման նշան է: Ոչ մի համաձայ-
նութիւն չեղանքում չը կայացաւ, նոյնպէս Ֆրիդ-
րիխսթեյնը խօսակցութեան առարկայ չէր ոչ
Մասաւիայի հարցը, ոչ էլ Ֆրանսիայի և Իտալիա-
յի մէջ եղած յարաբերութիւնների հարցը:

Ս. ՊԵՏԵՐԲՈՐԳԻ ԲՈՐՍԱ

Օգոստոսի 15-ին

Լօնդոնի վրա 10 ֆունտ արծէ. . .	100	75
Համբուրգի վրա 100 մարկ . . .	49	65
Փարիզի վրա 100 ֆրանկ . . .	40	—
Ոսկի . . .	8	16
Մաքսային կուպոններ . . .	162	75
Արծաթ . . .	1	28
Բորսային դիվիդենդներ . . .	6	7 1/4
Պետական 5% տոմս 1-ին շրջանի . . .	98	62
— — — — — 2-րդ . . .	98	87
— — — — — 3-րդ . . .	98	37
— — — — — 4-րդ . . .	98	37
— — — — — 5-րդ . . .	98	37

— — — — — 6-րդ — — — — —

Նոր 4% փոխառութիւն . . .	82	50
Արեւելեան 5% փոխառութիւն 1-ին շրջ. . .	98	—
— — — — — 2-րդ . . .	98	—
— — — — — 3-րդ . . .	98	—
Ներքին 5% առաջին փոխառութիւն . . .	268	50
— — — — — երկրորդ . . .	249	—
5 1/2% բէնտա . . .	102	—
Ոսկեայ բէնտա . . .	180	—
Ներքին 5% փոխառութիւն . . .	154	—
Նոր երկաթուղային բէնտա . . .	99	12
50% զբաղական թղթեր կաշուած . . .	—	—
— — — — — թղթայ. . .	160	—
— — — — — թղթայ. . .	93	—
Գրաւ. թղթ. Ազնւ. բանկի . . .	97	37
5 1/2% զբաղական թղթեր Եւրոպայի . . .	98	25
— — — — — կաշուած բանկի . . .	101	75
60% զբաղական թղթ. յարկովի կաշ. բան. . .	101	—
— — — — — Պոլսական . . .	101	—
— — — — — Պոլսական . . .	101	—
— — — — — Պոլսական . . .	101	25
— — — — — Պոլսական . . .	101	25
— — — — — Պոլսական . . .	101	25
— — — — — Պոլսական . . .	100	75
— — — — — Պոլսական . . .	27 և 43	98
— — — — — Պոլսական . . .	18 և 43	98
Վ. օրօշկո-կամակի բանկի ակցիաները 700 . . .	—	—
Ռուսաց երկաթուղիների գլխաւ. ընկ. . .	248	—
Ռիբինսկ-Բոլոգոյի ընկ. . .	82	—
Ս. Պետերբուրգի քաղաքային օրի- գայանք . . .	93	37
Մոսկւայի քաղաք. օրիգայանք . . .	93	75
Օւլէյսկի . . .	93	62
Թիֆլիսի քաղաք. կրեդ. ընկ. օ. . .	82	75
Ս. Պետերբուրգի բորսայի տրամադրութիւնը շատ ամուր է:	—	—

Խաղաղութիւն-հրատարակող ԳԻՒԳՈՐ ԱՐԾՐՈՒՆԻ

Societa Generale italiana di Navigazione.

117 ԱՌԱՋՆԱԿԱՐԳ ՄԵՆ ՇՈՒՆԱԽԵՐ ՈՒՆԵՑՈՂ

ԻՏԱԼԿԱՆ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՆԱՎԻԳԱՅՈՒԹԵԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆԸ

Կանոնաւոր երթևեկութիւն Բաթումի և Եւրոպայի, Աֆրիկայի, Ասիայի ու Ամե-
րիկայի բոլոր գլխաւոր նաւահանգիստների մէջ: Շոգենաւերը Բաթումից դուրս են գա-
լիս կանոնաւորապէս ամեն շաբաթ:
1,500 տոննա ունեցող շոգենաւերը Բաթումից դուրս են գալիս ամեն երեքշաբթի
օր դէպի Անատոլիայի բոլոր գծերը և Կ. Պոլսի:
Բոլոր տեղեկութիւնների մասին (թէ ճանապարհորդների և թէ ապրանքների
մասին) դիմել ընկերութեան գործակալ Ի. Է. ՉԵՐՈՒՄԻՆԻ ԹԻՖԼԻՍՈՒՄ—ԳՕՐԴ/ՆԱԿԻ
պրոսպ. № 34 և ԲԱԹՈՒՄՈՒՄ—Իշխ. Գուրեյիի տանը:

15—40

ԳՈՐԾԱՐԱՆ

ԱՐՈՒՆԵՍԱԿԱՆ, ՄԻՆԵՐԱԿԱՆ, ՄՐԳԱՅԻՆ ԵՒ ԳԱԶԱՅԻՆ ՋՐԵՐԻ

Մ. ՄԻՀՐԱՆԵԱՆՑԻ

ԲԱԹՈՒՄՈՒՄ

(Յերկշաբաթ փողոցում, Կոնստանտինովի տան կից, որտեղ գետեղում է Լօրկո և ընկ. տպարանը)

Պատիւ ունեմ յայտնելու պ.պ. բժիշկներին և յարգելի հասարակութեանը որ ես նորից վերա-
նորոգեցի և նշանաւոր կերպով ընդարձակեցի իմ գործարանս, աշխատելով բաւականապէս ժԱՄՍ
ՆԱԿԱԿԻՑ ԳԻՏՈՒԹԵԱՆ բոլոր ՊԱՋԱՆՋՆԵՐԻՆ, ջրերի պատրաստութեան վերաբերմամբ:
Գործարանի կառավարութիւնը ես յանձնեցի ՖԱՐՄԱՅԻՍԻ մի ՊՐՈՎԻԶՈՐԻ, որ փորձառու
թիւն է ստացել Ռուսաստանի մայրաքաղաքներում: Գործարանն ունի ամենամեծ ձեռք մեքենաներ,
նոյնպէս և ջրի միջոցով հոսակաւոր ֆիլթր, որը միակ է, որ աջողութեամբ մաքրում է ջրերը կապա-
րից, կրից, երկաթից, օրգանական, միներալական մասնիկներից ու աղերից և գերազանցում է բոլոր
միւս ֆիլթրներից իր մեքենայական և քիմիական գործողութեամբ:
Պրովիզորը մշտապէս գտնվում է և անձամբ պարապում է իմ գործարանում: Շնորհով այն օ-
ժանդակ միջոցների, որ տալիս է գիտութիւնը անալիտիկական քիմիայի ճիշդում, այսուհետեւ իմ
գործարանում կը պատրաստուին, բացի ղեկավարան, մրգային ջրերից, բոլոր ՄԻՆԵՐԱ-
ԿԱՆ ԲԺՇԿԱԿԱՆ ՋՐԵՐԸ, ինչպէս օրինակ՝ Վիշնի, Լիմսի, Կարաբաղի, Մարիէնբաղի ջրերը, Լու-
ծողական ջրերը բոլոր յայտնի աղբիւրների և այլն, հետեւելով յայտնի հետազոտողների տուած կա-
նոններին: Արուեստական միներալական ջրերը, որոնք այժմ խորհուրդ են տալիս ընդունել հոգա-
կաւոր բժիշկները, կարող են ոչ թէ միայն փոխարինել բնական ջրերին, բայց և ունեն մի քանի գե-
րազանցութիւններ. նրանք կարող են միւս թարմ ջրութեան մէջ ձեռք բերվել, մի և նոյն ժամա-
նակ պարանալիս իրանց մէջ ածխածին գազերի աւելի մեծ քանակութիւն, այդպիսով աւելի ա-
խորժելի դառնալով խմելու համար և աւելի չուտ ներգործելով հիւանդ կազմուածքի վրա:
Աւելորդ չեմ համարում ասել որ ես միայն աշխատում եմ պահել գործարանս կատարեալ մաք-
րութեան մէջ և վերաբերվել դէպի գործն աւանանման ճշգրտութեամբ և բարեխղճութեամբ, որի ամսին
յարգելի հասարակութիւնը կարող է համոզվել անձամբ այցելելով գործարանս ամեն ժամանակ:
Տարածաշրջաններից խոստովելու համար, խոստովելու խոստովելու եմ իմ ջրերի գործածող-
ներին պահանջել որ իմ բոլոր արդիւնքները կրեն իմ ֆիրմայի նշան աւել, քանի որ ուրիշ
գործարաններ կարող են ի չար գործածել հասարակութեան հաւատարմութիւնը:

ԱՌԵՏՐԱԿԱՆ ԿՈՒՐՍԵՐ

Ե Ր Կ Ո Ւ Ս Ե Ռ Ի Ա Ն Ձ Ա Ց Հ Ա Մ Ր

ԵՕԹՆԵՐՈՐԻ ՏԱՐԻ

Առևտրական Կուրսերի նպատակն է՝ մասնագիտական առևտրական կրթու-
թիւն տալ երկու սեռի անձանց և պատրաստել գործնական ճանապարհորդ
Հիմուն հարցաւորական: Աւարտողները ստանում են ատեստատներ:
Աւանդելի առարկայք սորս են՝ 1) Առևտրական Տեսութիւն, 2) Առևտրա-
կան Թուաբանութիւն, 3) Հաշուապահութիւն (պարզ, կրկնակի և բանկա-
յին), 4) Թուաբանութիւն Համրիչի վրա, 5) Առևտրական Թղթակցութիւն, 6)
Առևտրական և մուրհակի կանոնադրութիւն, և 7) զեղադրութիւն:
— Ուսուցիչը սկսվելու է սեպտեմբերի 25-ից: Ընդունելութիւնները սեպտեմբերի
15-ից, ամենայն օր, երեկոյան 4-ից մինչև 8 ժամը, կուրսեր Հիմնողի բնա-
կարանում, Սոթախում, Լաբորատորիայ փողոցի վրա, № 11: Իսկ օգոստոսի
20-ից Աղբիւրնոր փրիզոնովի տանը, № 9 Սերգիէվսկայա և Նազարյայա փողոց-
ների անկիւնում, զեղատան դիմաց, ուր որ անցնելու են կուրսերը: Ծրագիրը ու
կանոնները կարելի է ստանալ ՁՐԻԱՊԵՍ եղբ. Ծովանովների բանկային գրասե-
նակում և կուրսեր Հիմնողի բնակարանում: Օտարաքաղաքացիք դիմում են
կուրսերի Հիմնողին.—въ Тифлисъ, С. П. Мануэлянигу.

6—20 (Ե. Շ.)

Յ Ա Յ Տ Ա Ր Ա Ր Ո Ւ Թ Ի Ի Ն Ն Ե Ր

ԱՌԱՋԻՆ ՄԵՍՆԱՌՐ ՀԻԱՆԴԱՆՈՑ

(Կուրսի, վարձուցով արձանի հանդէպ)

Հիւանդներին ընդունում են ամեն օր

ԱՌԱՌՈՏՆԵՐԸ

ՆԱԻԱՍԱՐԴԵԱՆ—9—11 Ժ. վերաբուժական (նոյնպէս և ատամնաբու) և վնաս. ց.
ՐՈՒԿՎՈՍԿԻ—10—11 Ժ. ներքին, երեխայոց և կանանց ց.
ՍՕՐՈՒՆԵՎ—11—12 Ժ. ատամնաբու Ժ.
ՏԱՐԱՍԻՑԻ—12—1 Ժ. ամեն օր, բացի կիւրակի, աչքաբու.
ԱՐՏԵՄԻԵՎ—12—1 Ժ. երեքշաբթի, ուրբաթ և կիւրակի կանանց ց.
ԿԱՐԱՊԵՏԵԱՆ—12—1 Ժ. ներքին և երեխայոց ց. բացի երեքշաբթի և ուրբաթ.
ԵՐԵՎԱՆԵՐԸ
ԳԱՐՍՄԿԻ—5—6 1/2 Ժ. կաշուի ցաւերի և սիֆիլիսի.
ՆԱԻԱՍԱՐԴԵԱՆ—6 1/2—7 1/2 Ժ.
ՓՈՒՂԻՆԵԱՆ—6 1/2—7 1/2 Ժ. ներքին և երեխայոց ց.
Հիւանդանոցումն է մահ կա բարձուհի Մ օգբր:
Վճար—50 Կ: Համախորհրդի (կոնսիլիումի) համար փոխադրած համաձայնութեամբ:
Հիւանդանոցի վերատեսուչ ՆԱԻԱՍԱՐԴԵԱՆ

Մամուլի տակից լոյս տեսաւ
„Ջրոյցներ“ բնական պատմութիւնից
Աւալին մաս.
Ս. Բիւրնանի
Գինն է 40 Կօպ. ծախում է Թիֆլիսում
Կենտրոնական և „Աղբիւր“ գրաւաճառա-
նոցներում: Իսկ օտարաքաղաքացիք կարող
են դիմել հետեւեալ հասցեով. Ново-Бая-
зетъ. Учителью Саркису Филояну.

1—3

ՆՈՐ-ԲԱՅԱՋԵՏԻ երկգետնան երկ-
սեռ ուսումնարանի համար հարկաւոր են՝
մի ուսուցիչ ՌՈՒՍԱՑ ԼԵՂՈՒԻ, մի ուսուցիչ
ՀԱՅՈՑ ԼԵՂՈՒԻ և ձայնադրութեան և մի
ուսուցչուհի ՀԱՅՈՑ ԼԵՂՈՒԻ:
Պայմանների մասին դիմել հոգաբարձու-
թեանը: 1—5 (Ե. Ե.)

ԲԱԳՈՒԻ ՀԱՅՈՑ ԵՐԱԿԱՆ ԵՐԱԿԱՆ ԴԵՊ-
ՐՈՑՆԵՐՈՒՄ աշակերտ—աշակերտուհիների
պարապորդ տեղ կայ 80 խնդիրներ ընդուն-
վում են հոգաբարձու պ. Հ. Քոչարեանցի
մօտ, Հալոսումանցի տան տակ, պարապետի
դիմաց: Ուսումը կը սկսվի սեպտեմբերի
1-ից: 1—3

ԿԱՐՍԻ հայոց երկգետնան հոգեւոր
երկսեռ ուսումնարանների համար հարկա-
ւոր է մի տեսուչ, որը մի և նոյն ժամա-
նակ կունենայ շաբաթական 16—18 դաս
ուսուցող լեզուից և առարկաներից: Ցանկա-
ցողը թող շտապէն առաջարկել իրանց
պայմանները նոյն ուսումնարանաց հոգա-
բարձութեանը: 1—3

ՇԻՐՎԱՆՁԱՒԷ

„ԱՐԱՄԲԻՆ“

Վէպ:

Գլուխ եկա մամուլի տակից և վաճառ-
վում է Թիֆլիսում. Կենտրոնական գրաւա-
ճառանոցում, իշխ. Բէհրեմանի և Արգ.
Յովհաննիսեանի գործակալութեան մէջ և
հեղինակի մօտ. Тифлисъ, Редакция „Арца-
гакъ“, Ширванзаде.

Գինն է 75 Կօպ.

Ճանապարհածախսով 1 ր.

1—10

Տեղափոխվելով Բազու կը խնդրեմ այն անձանց, որոնք ինձ հետ գործ ունեն կամ կը կամե-
նան ունենալ, բարեհաճեն դիմել ինձ հետեւեալ հասցեով. Баку Агенту К.-⁰ «Надежда» Сулханову.
Իսկ հեռագրով. «Степану Сулханову».
Ս. Սուլխանեանց

5—5